

Egyen épített város

A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG EGYHÁZI ÉS POLITIKAI HETILAPJA

Megjelenik

minden második csütörtökön

ELŐFIZETÉS FÉLÉVRE 3 PENGŐ
A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG

59141. SZ. POSTATAKARÉK-CSEKKSZÁMLÁJÁRA KÜLDENDŐ
KIADÓHIVATAL BUDAPEST, DONÁTI-U. 49., II. EM. 15

FELELŐS SZERKESZTŐ
ÉS KIADÓ

HÜTTL ÁRMIN

UDAPEST, I., VERBÓCZY-U. 28

Konfirmáció napján

János ev. IV. 34.

Jézus a Jákob kutjánál ülve beszélgetett a samariai asszonnyal, míg tanítványai a városban jártak, hogy ennivalót vegyenek. Megtanította az asszonyt a legfelségebb ismeretre, arra, hogy az Isten lélek, és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. Az asszonnyal való beszélgetés, az az öröm, hogy Isten egy gyermekének megint adhatott az égi világosságból néhány szikrát, egészen elfeledtette a Mesterrel a testi éhséget, úgyhogy derült lélekkel mondhatta tanítványainak, mikor ételt kínáltak neki: »Az én eledelem az, hogy annak akaratját cselekedjem, aki elküldött engem és az ő dolgát elvégezzem.«

Ez a kijelentése is mutatja, hogy miben állt az ő páratlan nagysága. Jézus érezte, hogy isteni küldetése van, Isten dolgát kell cselekednie. Ez emelte őt fel minden nehézség fölé, ez volt lelkének rugója, ereje, legszentebb tápláléka, ez tette őt a világ megváltójává.

Ez a jézusi jelszó, legyen a mi kedves konfirmándus testvéreinknek is jelszava! Ne gondolja senki, hogy ez tulságosan magas célkitűzés volna. Oh nem! Aki nagyot akar elérni, annak nagyot is kell akarnia. Jézus tanít minket arra, hogy mi Isten gyermekei vagyunk. Mi nem gondolhatunk elég nagyot magunkról; a valóság sokkal nagyobb annál, mint amennyit magunkról elgondolhatunk. Az örökkévaló, mindenható Ur, aki a nagy mindenséget alkotta és kormányozza, hívott létre minket. Ezt nem ok és cél nélkül tette.

Kitűzte a mi feladatunkat, melyet ez életben meg kell oldanunk. Kijelölte számunkra a munkát, melyet az ő szolgálatában, az ő dicsőségére el kell végeznünk. Ezért mozgat meg naponta ezer eszközt, hogy nekünk szolgáljanak és minket képesítsenek arra, hogy életünk művét, melynek Isten dicsőségét kell szolgálnia, elvégezzük. Életünkben sokat kell elviselnünk, amin nem változtathatunk. De szerencse és balsors is Isten küldötte.

Ha bármily érdemetlenül süt reánk az Isten kegyelmének napsugara, fogadjuk azt hálás szívvel, élvezzük azt jó lelkiismerettel és igyekezzünk azt is olyan hűséggel felhasználni, hogy ez is alkalmasabbá tegyen minket az Isten szolgálatára, ez is közelebb vigyen minket a mennyei Atyához. De ugyancsak erős lélekkel viseljük a csapásokat és megpróbáltatásokat. Ha bármily ártatlanul sújt a sors, ne szenvedjük el csak némán, mint aki tehetetlenül türi az erősebbnek nyomását, hanem érezzük, hogy ez is Istentől jön, ez is beletartozik a mi életünkbe, ezzel is olyan feladatot biz reánk az Ur, amelyet meg kell oldanunk. Aki istenes lélekkel fogadja a megpróbáltatást, a szenvedést, azáltal is lelkileg gyarapodik és megtanulja, hogy őszinte lélekkel hálálkodjék Istennek a szenvedésekért is és életével bizonyítja, hogy a kereszti disziti és erősíti a hívőt úgy, mint Jézust is a kereszti tette igazán az egész világ üdvének kimeríthetetlen kutforrásává.

Istennel szövetségben vagyok, a Mindenható velem van! Ez erősíti a lelket és bátorítja a szívet, irányt mutat az életnek. Aki Istenre építi az ő életét, egész másképp él, mint ahogy él az az ember, aki Istennel nem gondol. A hívő ember

Meghívó a Budai Luther-Szövetség Vegyeskara által 1931. évi június hó. 6-án, délután 6 órakor a várbeli templomban rendezendő *hangversenyre*. Előadást tart: Szimonidesz Lajos lelkész. Közreműködnek: Hódossy István hegedűművész, a m. kir. opera tagja, Bergmann Sándor gordonkaművész, a m. kir. opera tagja és dr. Edvi-Ilés István hangversenyénkes.

minden gondolatát Isten szentséges színe előtt gondolja el, minden tettét Isten színe előtt végzi és érzi érte a felelősséget. Isten színe előtt ismeri fel kötelességét és kötelességének teljesítéséhez Istentől kér és nyer erőt, bátorságot, kitartást. Aki így él Isten színe előtt, az nem él hiába, az napról-napra jobban belenő az Istennel való közösségbe, az erős és bátor, annak mindig van kedve és ereje, hogy cselekedje Isten dolgait.

Oh, vajha a mi fiatal testvéreink, akik mostanában be a gyülekezet nagykorú tagjainak sorába, ilyen jézusi gondolattal járnának az élet útjain, akkor mindenki meglátná rajtuk, hogy ők Isten gyermekei, mert Isten dolgait végzik! Isten segítse meg őket erre!

A lelkeszi értekezletek figyelmébe

Írásban és előszóval többféle viszonylatban, több oldalról megállapították már azt a tagadhatatlan tény, hogy napjainkban a hivatalos körök és a nagyközönség, kormányzók és kormányzottak, vezetők és vezetettek gondolatvilágát nem egy és ugyanazon központ sugarai világítják, melegítik és irányítják. Ugy az egyik, mint a másik fél két külön központ körül járja a maga útját és jó szerencse, ha a két kör nem távolodik el egymástól annyira, hogy nem is vágthatják egymást, nem is érintkeznek egymással.

Hiszen minden valószínűség szerint éppen ez az oka, vagy legalább egyik oka annak az elszomorító körtünetnek, hogy a lelki felháborodottságnak, idegességnek, a lelki egyensúly megbillenésének és lelki összeroppanásnak oly föltűnően gyakori példája merül föl társadalmunk élethullamai körül.

Ez a viszony észlelhető, sajnos, az egyházi életben is egyrészt a hivatalos személyek és intézmények, másrészt az egyháztagok összessége között. Napjainkban egymásután két olyan esemény vonta magára a közönségnek és egyházi íróknak figyelmét, hogy vezetőhelyen álló férfiak gondolkodásmódjának megnyilatkozása nem szolgált közmegelegedésre s közmegnyugvásra. Ismeretes tünet az is, hogy az iskolázott (intelligens) világiak szívében a vallásos élet iránt — eltekintve gyűléseink látogatásától — lehangoló hidegséget, sőt közönyt tapasztalhatunk. Aki figyelemmel kíséri egyházunk beléletét, annak valószínűleg az is felűnt, hogy az ifjusági istentiszteleteken a tanártestület többnyire nincs, vagy csak alig-alig van képviselve. Holott mindenki tudja, hogy a leghatásosabb nevelő eszköz a példaadás. Verba volant, litera scripta manet, exempla trahunt.

Azt kell sejténünk, hogy ezek a világiak az egyház lelki jótéteményeinek tárházában úgy érzik magukat, mint aki oly ruhaüzletbe lép, ahol csak egyféle, azonos méretű ruhák lógnak; arról a mértékről pedig, mely az ő testalkatának megfelelően, elfeledkeztek. Mert hiszen azt talán senki se tagadja, hogy ma az ember testi s lelki tulajdonainak szabad fejlődése következtében az egyéniségek soha nem sejtett mértékben *elkülönülnek egymástól*. Ennélfogva az embereket oly egyforma,

azonos lelki eledelekkel kielégíteni nem lehet, mint ezelőtt 3—400 évvel. Igen természetes követelmény tehát és az egységes munkásságnak nélkülözhetetlen föltétele az, hogy a lelki élet ápolása ezzel a természetszerű s az ember isteni rendeltetéséből kiinduló fejlődéssel hűségezen *lépést tartson* és a fejlettebb állapotnak mindig megfeleljen.

Ezen követelmény teljesítésének pedig első s nélkülözhetetlen föltétele az, hogy akiket a gondviselés a lelki élet vezérlétre s kielégítésére meghívott, azok igyekezzenek *közvetlen, személyes pástorkodással* alaposan megismerni közönségük gondolkodásmódját, örömet és fájdalmát, vágyait és aggodalmait, törekvéseit és veszedelmeit, egész lelkületét és világfelfogását. (Róm. 12; 15.) A szerzett és átgondolt tapasztalatokhoz alkalmazkodik aztán az ő fölvilágosító, vigasztaló, megnyugtató, megerősítő, egyszóval a mennyei Atyához vezérlő beszédjük.

Igaz, hogy arra a vádra, mely szerint a világiak buzgósága a vallásos életben korántsem kielégítő, a lelkipásztorok méltán emelhetik föl a panaszhangot anyagi gondjaik miatt. Ez azonban veszedelmes circulus vitiosus, melyet mulhatlanul keresztül kell törni. Ha pedig azt kérdezzük, melyik fél emelje föl a kalapácsot az előhaladást akadályozó gyűrű összezuzására, a feleletet nem nehéz megtalálni. A lelkeszi kar társadalmi hivatása elsősorban az ember lelki világa igényeinek kielégítéséről gondoskodni. Az ő feladatuk tehát követve Krisztus Urunk példáját (Luk. 19; 10) fölkeresni a tévelygőket, a szomjuhozókat, az elszéledetteket és samaritanusi szeretettel egyesíteni öreget és fiatait, előkelőt és alacsony sorsut, hatalmasat és hatalomtalant *közös munkára* az egyén lelkiüdvéért, a társadalom nyugalmaért, az emberiség tökéletesedéséért. Egyedül a vallás és a vallásosság fölkent szolgálai rendelkeznek azzal a villámsugárral, mely a világiak lelkét földeríti annak az örök igazságnak befogadására, hogy nem aranygarmada, nem is ágyuk tábora, szuronyok erdeje az állam fennállásának és a társadalom nyugodt egyensúlyának legbiztosabb, legszilárdabb alapja, hanem az isteni törvények iránti örömteljes engedelmesség: tiszta erkölcsök, ember-szeretet, kötelességtudás.

Mivel pedig ez a feladat — éppen napjaink zavaros lelkivilágában — sokkal súlyosabb, mint-hogy azt egy ötlettel, egy határozattal, egy intézkedéssel megoldani lehetne; a lelkeszi értekezletek napirendjén nem volna szabad hiányoznia annak a kérdésnek: 1. mi az oka a hitteljes buzgóság ellanyhulásának; 2. mi módon lehet az alvó hitéletet fölébreszteni s oly munkásságra nevelni, mely által az egyén megtalálja lelke nyugalma, elégedettségét és üdvösségét; a társadalomban pedig fölvirradjon Isten országának örömosztó, derült hajnala.

Sass János

A pécsi ev. gyülekezet nemrég elhunyt közszeretetlen állt lelkészének nevét hívei alapítvány létesítésével örökítik meg. Néhány nap alatt több mint ezer pengő gyűlt össze a »Baldauf Gusztáv-alap«-ra. Örülünk, hogy a hálának erről a szép és evangéliumi lelkületre valló megnyilatkozásáról hirt adhatunk.

Dr. Andaházy László emlékezete

Egy szelidlelkű, de ha kellett, erélyes, mosolygó arcú, de tetteiben komoly, vallásos férfiúval akarom megismertetni azokat, akik nem emlékezhetnek rá. Vissza kívánom idézni őt azok elé, akik tisztelettel és szeretettel vették körül életében. Andaházy és dubravai dr. Andaházy László, a budai ág. hitv. evang. egyháznak 1888-tól 1897-ig felügyelője, méltó helyet foglal el azok sorában, akikről a legutóbbi években egyházunk nagyjai között e helyen megemlékeztünk és az ifjúság elé példaképp állítottunk. A múlt évben Hunfalvy János felügyelő emlékének szenteltünk egy délutánt. Utána budai egyházunk világi vezetésében dr. Andaházy László következett. Az ő egyházi működése azonban nemcsak arra a rövid évtizedre terjed, mert ő hosszú években át, már 1865 óta egyházunk gondnoka is volt. Felügyelői működése azért is válik ki, mert csöndes egyhangúság után az ő idejében egyházközségünknek mozgalmas és nevezetes, fordulópontot jelentő időszaka következett.

Az Andaházy, ősrégi lipitvármegyei nemesi család az 1200-as évekig nyúlik vissza. A Dubravai családdal együtt kapta nemességét. A régibb ágak a Fejérpataki és Liphay családokkal voltak rokonságban. Cimerük kék pajzsban két egymással összefonódó, fejüket egymásnak fordító ezüst kigyó, nyakuk fekete tollu nyíllal átlóve, kísérve felül egy-egy 3 nyíllal rakott puzdrával. A sisakdisz: nyakán átlótt, repülésre kész ezüst galamb.

1800 október 7-én született Király-Lehotán Andaházy József ottani evangélikus lelkésznek és feleségének, Lehoczky Zsuzsannának Imre nevű fia, aki később Lőcsén 1824—1832-ig városi főügyész és tanfelügyelő, 1832—1848-ig városbíró, majd 1848—1856-ig polgármester volt, házat és kisebb birtokot szerzett. Nőülvette Stenzel Klárát, Stenzel Mihály késmárki polgár és kelmefestő, valamint Urbány Katalin leányát. Ebből a házasságból származott Andaházy Ludmilla, aki később Breuer Sándornak, az utolsó »szepesi gróf«-nak volt felesége és 1832 szeptember 1-én László fiuk.

Andaházy László gyermekévesít Lőcsén töltötte el, itt végezte középiskoláit is. Érdekes megemlíteni, hogy budai egyházunk vezető férfiai, tanítói, lelkészei közül igen sokan származtak a Felvidékről: Szepes; Sáros; Liptó; Zólyom- és Gömör vármegyéből. Andaházy László jogi tanulmányait Debrecenben kezdte el, Bécsben folytatta és Pesten fejezte be, ahol az akkor még ritkaságzámba menő doctor Juris diplomát is szerzett.

1856-ban a bírói pályára lépett, azonban ezt a pályát a szomorú politikai viszonyok miatt már 1858-ban elhagyta, amely alkalommal Őfelsége, I. Ferenc József, legfelsőbb kéziratával, dicsérettel elismerésben részesítette 1859-ben budai közjegyzővé nevezték ki, amely hivatalt 1861-ig töltötte be, amikor is ez az intézmény ideiglenesen meg lett szüntetve. Ekkor 1861-ben Budán ügyvédi irodát nyitott. Ő volt egyike azon keveseknek, akik »köz- és váltóügyvédek« voltak s így irodája keresett volt.

1864-ben Buda szabad kir. főváros közgyűlése

tiszteletbeli főügyésszé választotta meg. Kiváló érdemei e téren a házi pénztári és árvaszéki követelések buzgó behajtása volt, úgy, hogy az árvák nagykorúságuk elérésekor az őket megillető pénzüket késedelem nélkül megkaphatták. 1867 március 12-én Lőcse város közönségétől felszólítást kapott, hogy térjen vissza szülővárosába és pályázzon a városbírói (Stadtrichter) állásra. Azonban ezt, a fentebb említett tisztségére való hivatkozással és családjára való tekintettel, köszönettel elhárította magától. 1867 óta Buda szabad kir. város képviselő testületének tagja volt. 1872-ben a Magyar Kir. Itélő Táblán váltójegyzői minőségben kapott alkalmazást. Ugyanez évben választotta meg az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár jogtanácsosává, illetve főügyésszé, amely állásban élete végéig megmaradt.

1873-ban, mint Buda szabad kir. város képviselő testületének kiváló tagját, beválasztották abba a 36 tagú szervező bizottságba, amit Buda és Pest, valamint Óbuda városok egyesítése alkalmával alakítottak, ahol, mint kiváló jogász és a főváros érdekeit szíven viselő férfiú ez alkalommal is bokros érdemeket szerzett és haláláig a székesfőváros törvényhatósági bizottságának is tagja maradt.

1883-tól 1892-ig a késmárki választókerület országgyűlési képviselője és Tisza Kálmán akkori miniszterelnök lelkes híve volt. 1891-ben kiváló érdemei elismeréséül Őfelsége császári és királyi asztalnokká nevezte ki. 1893-ban pedig Késmárk város diszpolgárrá választotta meg. A diszpolgári oklevelet küldöttség adta át neki itt Budapesten. Ezekén kívül a budapesti szepesi egyletnek is örökös diszelnöke volt.

Édesapja, a papi házból származott Andaházy Imre, 1862 november 10-én halt meg mint nyugalmazott lőcsei polgármester, miután e város szolgálatában 32 évet töltött el. Két évvel ezt megelőzően 1860 december 29-én lépett házasságra Andaházy László felsőkubini Meskó Gabriellával, Meskó Károly árvamegyei földbirtokos és táblabíró, valamint Raisz Borbála leányával Felső-Kubinban. Feleségének 1875-ben febr. 9-én bekövetkezett haláláig igen boldog házasságban élt és tőle 6 gyermeke született: Gizella, Gabriella, Melanie, Margit, Jenő és Etelka. Margit zsenge gyermekkorában elhunyt, a többi leány: Sztaniszlavszky Adolfné, Kollár Lajosné, Kermeszky Györgyné és Bánlaky Adorjáné nevei budai egyházunk cselekvő tagjai között közismertek. Jenő fia nyugalmazott ezredes, ezidőszert pesti lakos, sok becses adatot szolgáltatott mostani emlékbeszédemhez.

Andaházy László 1876-ban, november 9-én második házasságra lépett első feleségének nővérevel: felsőkubini Meskó Juliával, az anya nélkül maradt fiatal gyermekek hűséges gondozójával. Ebből a házasságából 3 gyermeke született: Imre, Zénó-Károly és Klára. A két fiú egész kiskorában halt meg. Klárát nőül vette Weber Samu, a hasonnevű szepesbélai ev. főesperes fia, ezidőszert Bécsben lakik mint nyugalmazott ezredes, rövidesen azonban valószínűleg Lőcsére, az ősi Andaházy-fészekbe kerülnek vissza.

A harmadik Meskó leány, Borbála, dr. Grunewald Róbert ügyvédnek volt felesége. Dr. Grunewald Róbert reményteljes pályájának kezdetén váratlanul meghalt, magára hagyva fiatal feleségét Natalie leányával. Andaházy László a minden támasz nélkül maradt fiatal özvegyet is védőszárnyai alá vette és gyermekét gyermekei testvéreként nevelte fel.

Andaházy László családja, a kiterjedt rokonság, a sok jóbarát és közület nagy fájdalomra 1897 január-hó 3-án halt meg és innen e templomból kísértem ki utolsó útjára a vizivárosi temető családi sírhelyére. A halotti beszédet Scholtz Gusztáv szeretett és általa is nagyon tisztelt lelkészünk mondta.

Közéleti tevékenységének és családi vonatkozású életrajzi adatainak ismertetése után még jellemznie kell őt a minket, budai evangélikusokat legközelebről érdeklő ama kimagasló működése tekintetében is, amit egyházunk érdekében fejtett ki.

A budai ág. hitv. evang. egyház őt 1865 okt. 14-én tartott közgyűlésében egyhangulag egyházi és iskolai gondnokká választotta meg, mint vallásos és az egyházi ügyeket szíven viselő, feddhetlen jellemű férfit. A sok munkával és felelősséggel összekötött, de javadalmazással nem járó állást tisztességesen, áldásosan töltötte be. Az egyházi vagyion kezelésének gyarapítása, az akkori zilált pénzügyi viszonyok között, a lassan tömörülő hívek mellett nem volt könnyű feladat, a helyzet rendezése az ő kiváló érdeme.

Hünfalvy János halála után, ugyancsak egyhangú választás alapján, ő lett egyházunk felügyelője. A gondnoki tisztségben pedig Sztehlo Kornél, akkori jegyző váltotta fel. A lelkéssel együtt ugyiszólván ők hárman intézték egyházunk összes ügyes-bajos dolgait. Nagy súlyt fektettek az Egyház vagyoni megszilárdítására, iskolánk magas színvonalra emelésére — a legmegfelelőbb tanerők kiválasztása útján. Andaházy László kellően képviselte egyházközségünket az egyházi felsőbb hatóságoknál. Résztvett az egyházmegyei, az egyházkerületi és egyetemes gyűléseken. Erkölcsi és anyagi támogatásokat biztosított az állam és város részéről és e téren személyesen is jó példával járt elől. Amennyire súlyt helyezett a németnyelvű isteni tiszteletek biztosítására, ő támogatta és ő alatta jött létre a magyar istentiszteleteknek templomunkban minden második héten való bevezetése.

1893-ban nagy veszély fenyegette a budai evangélikus egyházat. A Várban boldogemlékü Mária Dorottya főhercegasszony lakása közelében, kezdeményezésére és hathatós támogatásával létesített, Disz-téri egyházi épületeinket kisajátítási eljárásnak akarták alávetni. A már akkor is a Szent György-téren álló honvédelmi minisztérium épületének, a katonai felkészülések fejlesztésével együtt járó kibővítését és annak a hadtestparancsnoksági épülettel való szoros kapcsolatba hozatalát határozta el az akkori kormány és szavaztatta meg az Országgyűléssel. Ennek az építkezésnek állott útjában az ott lévő szerény evangélikus templom a parochiával és iskolával. Az akkori időben igen mélyreható volt

báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter minden kívánsága, mert azt az uralkodó is nagyon hathatósan támogatta. Igen gyöngének látszott ezzel szemben egy szerény evangélikus egyházközség, amely a felmerült első tárgyalások alkalmával az előtt a helyzet előtt állott, hogy felméri a főhercegnő támogatásával megszerzett telkecskéjének kvadrát öleit, a legutóbbi várbeli ingatlanforgalom alapulvételével megbecsülik néhány száz forintra. Ugyancsak csekély értékben állapítják meg a jövedelmet nyújtani alig tudó paplak és iskola több száz éves, elavult beosztású épület forgalmi értékét. A templom falaiból kikerülő ócska anyagok piaci árát mutatják ki és ilymódon adnak az egyháznak 20—25.000 frt. kisajátítási összeget, hivatkozván arra, hogy abban az időben ily értéken keltek el a Várban hasonló terjedelmű rozoga ingatlanok.

Az egyház mehetett volna ezzel az összeggel koldulni, vagy elébe nézhetett volna a végleges főnkremenetelnek. Hol tudott volna ezért az összegért akár csak telket szerezni, nemhogy arra még templomot, iskolát és paplakot építeni?

Andaházy felügyelő latba vetette teljes jogi tudását, befolyását, a honvédelmi miniszterrel való személyes összeköttetéseit, érvelt mint képviselő, bizonyított mint ügyvéd és végül megértette az illetékes körökkel, hogy templomot, iskolát, egyházi épületeket nem lehet kisajátítani, hanem vagy meg kell hagyni az egyházközséget ingatlana birtokában, vagy adni vagyoni hátrány nélkül természetben templomért templomot, paplakért paplakot és iskoláért iskolát, területben egyenlőt, olyat, amit az akkorig kifejlett igények szerint használni tud és ahol hivatását tovább folytatni zökkenő nélkül képes, ami a kor színvonalán álló kialakítással és berendezéssel bír.

Igy jött létre az a megegyezés a honvédelmi miniszterrel a felügyelőn kívül Scholtz Gusztáv lelkészünk, Sztehlo Kornél akkori gondnokunk és Szmik Lajos egyházi ügyészünk közbejöttével, ami lerögzítette, hogy az egyház disztéri ingatlanáért cserébe megkapta jelenlegi épületeit.

Dr. Andaházy László súlyt fektetett arra, hogy az építkezés műszaki szempontból is minden tekintetben megfelelő legyen. Ugy a méretek, mint a beosztás és a szerkezet tekintetében az egyház érdekei meg legyenek védve. Felhívott engem és bejelentett a tárgyalásokban való részvételre, mint az egyház műszaki tanácsadóját és ellenőrt, aki akkor az egyház jegyzője is voltam. Az első felajánlott tervek sem a telek, sem a méretek tekintetében nem feleltek meg. Harmadszori telekválasztás és talán ötszöri áttevetés után tudta jelentéseim alapján kivívni az egyház felügyelője a honvédelmi miniszternél, hogy az egyház a cserével végre is jól járt. Az ő tekintélye nélkül az egyház minden erőlködése hiába valónak bizonyult volna.

A templom a csereszerződés alapján megépült. Az építkezés minden szakaszáról jelentést kellett tennem, hogy kellően betartják-e a szerződésben biztosított pontokat.

De a templomnak ilymódon való felépülésével még nem merült ki Andaházy jótékony közre-

működése. Mint fővárosi törvényhatósági bizottsági tag, ennek közönségétől is hathatós támogatást eszközölt ki az egyház részére, hogy a költözéssel járó kiadások, az épület, különösen az iskola méltó felszereléseinek kiadásával se terhelje meg az egyház pénztárát, hogy az új templomba új orgonát, harangokat lehessen alkalmazni.

Mikor mindez megvolt, tartottuk meg diszes közönség jelenlétében 1895 október hó 20-án az épületek ünnepélyes felavatását. A vallásos és templomlátogató felügyelőnek ott volt állandó helye, a második padosorban, közvetlen a szószékkel szemben. Ott tartotta egy fiókban énekes könyveit és buzgó résztvevője volt az Isteniszteleteknek, Urvacsoráknak.

Andaházy felügyelő az építkezéssel kapcsolatban még egy jótékony aktust hozott létre. Már abban az időben is érezni lehetett, hogy a háromosztályos elemi iskolánk fiuk és leányok részére a fővárosban lehetetlen állapot. Többet abban az időben a honvédelmi minisztertől nem kérhettünk, mint amennyi a régi épületben volt. Az egyház külön hozzájáruláskép sem fejleszthette volna ez intézményét, mert ahhoz nem volt még elegendő anyagi eszköze. Ez komplikálta volna a csereszerződést. De legalább a jövő fejlődés lehetőségét akarta megteremteni. Amidőn már tudvalevő volt az építkezési hely, ő saját felelősségére, magánuton érintkezésbe lépett a Fortuna-utca 25. számú ház akkori tulajdonosával, Supp Ferencel és lealkudta ingatlan árát egy oly alacsony összegre, ameddig a tulajdonos bizonyára nem ment volna le, ha tudja, hogy az a szomszédos egyház részére mily fontos érdekét képez. Amidőn az alkuegyezmény írásba foglalva 6.000 frt.-nyi rendkívül csekély összeggel kezében volt, terjesztette a vétel lehetőségét az egyháztanács, illetve közgyűlés elé, amely azt természetesen el is fogadta és így jutott az egyház ahhoz a telekhez, ami ma birtokában van, hogy az előtte levő terjedéssel együtt oda egykor további leányosztályt, kulturtermet, esetleg tisztviselőinek az egyház természetbeli lakásokat építhessen. Az ingatlant később vagy egyáltalán nem, vagy csak magas áron lehetett volna megszerezni. Az épület azóta is évi 6%-nál nagyobb jövedelmet biztosított az egyháznak.

Ezek Andaházy felügyelőnek, sok egyéb gondossága mellett az egyházzal szemben való legkimagaslóbb, elévülhetetlen érdemei. De nemcsak ily közvetett támogatásban részesítette a budai egyházat, de jó példával elől járt mindenütt, ahol adakozást, jótékonytságot kellett gyakorolni. Szószólója volt városnál, államnál, egyházi felsőbb hatóságoknál. Nála minden szegény tárt ajtókra, minden ügyefogyott támogatásra talált.

Volt abban az időben az egyházközségnek egy Schwarze Albert nevű egyházfia, aki egyszerűsmint pénzbeszedői szolgálatokat is teljesített. Ez az egyébként becsületes szolga öregségére csaknem teljesen megsüketült és emiatt meglehetősen gyámoltalanná vált. Így történt, hogy egy pénzbeszedői körutja alkalmával valaki testi fogyatékoságát kihasználva meglopta őt, úgy, hogy

ijedten állapította meg az egyházi pénz hiányát. A szerencsétlen ember kétségbeesésében elakarta emészteni magát, amidőn belépett hozzá Andaházy, aki megtudva a kétségbeesés okát, pénztárcájába nyult és sajátjából megtérítette a hiányt és ezzel megmentette a kétségbeesett ember életét, aki ezután is hiven teljesítette szolgálatait. Andaházyt pedig élete végéig megmentőjének tekintette.

Végezetül még egy, különösen vallásosságára jellemző epizódott óhajtok elmondani.

1892. év Szilveszter estéjét, mint völegény ott töltöttem vendégszerető házában. Gondtalanul várta sok budapesti család az óramutató éjféltre érkezését, hogy vig pohárokocintással, jókedvű táncraperdüléssel üdvözölje az 1893. boldog újév első perceit. Ott volt együtt Andaházy László nagy családjának is több tagja az ebédlő kerek asztala körül, vidám beszélgetéssel, szolid társasjátékkal üzve az óév utolsó óráit. Az óramutató már elhagyta a háromnegyed tizenkettőt és már kezdtünk arra gondolni, hogy mikép fogjuk nemsokára üdvözölni egymást. Andaházy Laci bácsi ekkor felállott, odabicegett a szomszéd szobába, ágya mellől felvett egy könyvet, azt ötlet-szerűleg fölnyitva, odaadta az asztal körül ülő család egyik fiatal tagja kezébe és felszólította, hogy olvasson a Könyvek Könyvéből, ahol mindenki minden alkalomra megtalálhatja az élet viszonyaihoz legmegfelelőbb hangulatokat. Mi ájtatosan hallgattuk a Zoltárok legszebb sorait és észre sem vettük, hogy már jól benne járunk az 1893. év hajnalában.

A vallásos áhitat, a vallásos levegő beleringatott a minden időt és életjelenséget izgató *Isteni gondviselés* megnyugtató, boldogító érzetében.

1931 április hó 26-án.

Sándy Gyula.

Pályázat. *A pestmegyei év. felsőegyházmegye-hez tartozó ujbpesti év. lelkészi állásra pályázatot hirdettünk.* »A bányai ág. h. ev. egyházkerület lelkészválasztási szabályrendeleté«-nek 15. §-ában elősorolt okiratokkal felszerelt írásbeli jelentkezések a főesperesi hivatalhoz (Cinkota) 1931 június 7-ik napjáig küldendők be. Az istentiszteletek magyar nyelven végzendők, szórványosan német nyelvű szertartások is előfordulnak. — A lelkész javadalma: 1. Kongrua: 1184 P 40 fill. 2. Készpénz az egyház pénztárából 815 P 60 fill. 3. Szabad lakás a lelkészlakban, melynek világításáról az egyház gondoskodik s fűtésére 40 q. külföldi szenet és 40 q. tüzfát ad. 4. Palástdíjak: keresztelésért 3 P; esketésért 8, 20, 30 P; temetésért 8, 15, 30 P osztályozás szerint; anyakönyvi kivonatokért 3 P; családi értesítő minden adatáért 50 fillér, de legalább 3 P. 5. Drágasági, uti, irodai stb. pótlék címén az egyházpénztárból, ezidő-szerint évi 1584 P 40 fillér. E pótlékok értékét a közgyűlés évről-évre állapítja meg.

Budapest-Cinkota, 1931 május 13.

Báró Prónay György, s. k. Blatniczky Pál, s. k.
egyh. m. felügyelő főesperes

Bodelschwingh Frigyes

Bethelben a mérsékelt testi munka egyike a legfontosabb gyógyeszközöknek; segítenek a betegség romboló munkájának a megakadályozásában a különféle szellemi munkák. A gyermekek számára iskolák vannak; az epileptikus iparostanoncok tanításáról egy továbbképző iskola gondoskodik. Az iparosok ifjusági egyesületben tömörülnek, amelynek több száz beteg, de aktív tagja van s amely olyan eleven életet él, mint talán egy se az egészségesek egyesületei közül. Komoly szórakozások helye az »Assapheum«, melynek termeiben több mint kettőezer ember fér el. Itt házfias ünnepeket, zenei, vetítétképes, mozgóképes és ismeretterjesztő előadásokat tartanak. A testi erő edzésére és fokozására egy tornacsarnok és több játszótér szolgál. Az intézet erdeje pedig, melyben itt-ott az intézet házai vannak elszórva, több kilométer hosszú gyönyörű sétat hely egy hegy oldalán.

Az intézet életének a középpontja a Sion-templom. Egyszerű, nemes épület, amelyet 1884-ben csupa szeretetadományokból építettek. Közvetlenül a Sion-templom mellett hatalmas fák zöld boltívei alatt van az intézet erdei temploma. Az ülőhelyek félkörben, amfiteatrumszerűen emelkedve, egy egyszerű, kőből és gyephantokból épült oltárt fognak körül. Az oltár fölött van a szószék. Nyári vasárnapokon, ha az időjárás megengedi, itt tartják az istentiszteletet és az ünnepélyeket. A gyülekezeti éneket itt — orgona híján — Bethel híres fuvószenekara vezeti.

Van itt minden, amire az intézetnek, ennek a kb. 7000 lelkes kis városnak szüksége van: kórházak, üzletek, két téglagyár, elektromos központ, modern felszerelésű fürdő, vágóhid, fazekasműhely, egy hatalmas malom, kenyérgyár, autójavitó üzem, nyomda, filmvállalat, egy napilap, öt hetilap stb., sőt intézeti pénz is van, amellyel az intézet üzleteiben kedvezményes áron lehet vásárolni.

Lassanként egy intézetváros fejlődött ki, amely azonban belsőleg se nem intézet, se nem város, hanem egy hatalmas család, amelynek tagjai örömeiket, bánatukat megosztják egymással. Minél sötétebbek voltak a betegség árnyai, amelyek különösen a lelki betegségek és az elhülyültek láttára tüntek fel Bodelschwingh Frigyes előtt, annál többet fáradott, hogy az örömnél és a reménységnek a lelkét minden ház, minden család életébe bevigye. Ezért messze földön nem ünnepelnek annyit, mint Bethelben.

Hogy annyi áldás valósulhatott meg, amennyit Bethelben látunk, azt Isten után Bodelschwingh lelkész szeretettől égő, mindig újat alkotó lelke és Istentől küldött segítőtársai: a diakonusok és a diakonisszák tették lehetővé. Amint az intézet növekedett, az epileptikusok közötti lelkészi munkát mindjobban másoknak engedte át, míg az ő munkájának központja a diakonisszáké lett. A diakonisszák száma rohamosan növekedett, úgyhogy az anyaházhoz közel eső házak nagyrésze a diakonisszák kiképzésének a szolgálatában állott: így többek között a sebészet, a ragályos betegek külön kórháza, a gyermekott-

hon, később pedig a női kedélybetegek otthona. Közben a női szeretetmunkának minden ágában dolgoztak a diakonisszák Bethelen kívül is: a gyülekezetgondozásban, iskolákban, árvaházakban, leányotthonokban stb. Számuk jelenleg 2000 körül jár.

Bodelschwingh egyéb feladatainak szaporodása és növekedése mellett is a diakonisszák lelkesége maradt. A diakonisszákra sok munkát bízott. Sokat, nagyon sokat kívánt tőlük. Ők azonban tudták, hogy saját magának is hasonló mértékkel mér. Az a bizalom, amellyel a gyengéket erősítette, a szent elkötelezettség tudata, amelyet olyan mélyen belevésített minden egyesnek a lelkébe, az a meggyőződés, hogy a munka, a szolgálat nem teher, hanem tiszta öröm — sokszor nehéz körülmények közül segítette ki az intézetet. Diakonusainak és diakonisszáinak szívét mindig újból meleggé tudta tenni azzal, hogy világosan és szemléletesen eléjük tárta a szolgálatos szeretet szépségét.

Régóta szívén viselte a munkanélküliek, a vándormunkások ügyét. 1882 telén egy ilyen embernek munkát adott. A munka elvégzése után elbocsátotta őt azzal, hogy nem tarthatja meg tovább az intézetben, mert nem epileptikus. Erre a munkás azt felelte, hogy »mi vándorok is betegek vagyunk.« Ez a szó Bodelschwinghnek a szívéig hatott. Látta, hogy a becsületes embernek nem alamizsna, hanem munka kell. Hamarosan vásároltak egy házat Bielefeldtől 10 km-re, amelyet a munkanélküliek számára rendeztek be. Itt, Wilhelmsdorfban minden ember kaphat munkát a gazdaságban s ott élhet, ha akar, éveken keresztül. Munkájáért teljes ellátást kap és annyi zsebpénzt, amennyiből a legszükségesebb dolgokat beszerezheti magának. Wilhelmsdorf körül lassanként egész kis városka épült: Eckardtsheim. A gazdaságok mellett több épületben betegeket helyeztek el. Vannak itt idegbeteg nyugdíjasok, gyengeelméjűek, alkoholisták, tüdőbajosok, lelki betegek és epileptikusok. A sik vidék levegője, napfénye, erdeje és csendje, a szakszerű orvosi kezelés, a szeretetteljes bánásmód a testvérek részéről, a mérsékelt kerti tevékenység vannak hivatva arra, hogy a betegek életét jobbá tegyék.

Az Eckardtsheimhez tartozó birtok kb. 2000 holdat tesz ki, mégis kevés az odaözönlő sok munkás foglalkoztatására. Keresett tehát Bodelschwingh olyan munkateret, ahol hosszú éveken át sok embernek adhatna munkát, kenyeret, otthonot. Egy öreg barátja ajánlatára vett meg Hannover tartományban 6000 holdnyi lapterületet. Itt keletkezett a Freistatt nevű telep. A tőzegnek és a turfának a kitermelésével foglalkoznak az odamenekült munkanélküliek, a javítóintézeti ifjak, a hajótörést szenvedett egzisztenciák s már valóságos kis földi paradicsomot varázsoltak oda, ahol azelőtt a pusztai kóró, a vad gyapotfü és a nád tövében fészkelő vadkacsák és úszólábu rokonaik adták meg a vidék változatosságát. Freistattban is a vezető lelkész és a diakonus-testvérek fáradoznak azon, hogy szeretetükkel a hozzájuk került embereket mind külsőleg, mind belsőleg új életre vezessék.

A vén mosónő

Nézd őt a mosóteknő mellett :
A haja régen hófehér !
De bár hetvenhét év van vállán —
Sok fiatalnál többet ér.
Bár nehéz gonddal, járatsággal
Keresi ő a kenyeret,
De ahová az Ur állítja,
Ott jól betölti a helyet.

Mint ifju lány — még vággyal telve
Ő is remélt és szeretett.
De míg beteljesült az álma,
Megismeré a könnyeket,
Sirig hűen ápolta férjét
— Három kicsiny vette körül —
S most, hogy párját sirba tették,
Már csak gyermekinek örül.

Nem veszté most sem bizodalját,
Bár súlyosabb lett élete.
És dolgozott éjt — nappá téve...
— Sokszor alig volt kenyere. —
Nevelte mégis erős hittel
A lányait — az ifjakat,
S megáldván őket — utra bocsájtá.
S végül — egyedül maradt.

Lent vásárolt most gyűjtött pénzén
S font-szótt — nappal-éjszaka.
Míg keze a rokkát forgatta,
Zsolozsmát dalolt ajaka.
Azután tít vett kezébe s ollót,
Ugy görnyedeti nap-nap után,
Halotti ingét, hogy megvarrja
És megpihenjen — azután.

Halottinge — oly boldogság,
Mit mással meg nem oszthatott.
Ez az első — s utolsó kineve,
Mit magának kuporgatott.
Csak vasárnap ölté magára,
Hogy felszentelje a pap szava...
Azután újra gondosan őrzi —
Míg elhívja az »örök haza«.

És én — magamnak úgy óhajtnám —
Várnék én — éltem alkonyán
Ily megbékélten a végszóra,
Egy áldott, munkás lét után.
Ily tisztán, hűn és becsülettel
Tölthetném én be helyemet,
S végső utamra — ily örömmel
Varrnám — halotti ingemet.

Németből fordítva : **Hefty Paula**

Istentiszteleti rend a budai ev. templomban

Május 31-én 10 órakor kormirmáció : Fürst Ervin h. lelkész.

Junius 7-én 9 órakor ifj. istentisztelet : Glatz.

10 órakor német istentisztelet : Fürst Ervin h. lelkész.

11 órakor magyar istentisztelet : Fürst Ervin h. lelkész.

Konfirmandusaink vizsgáját folyó hó 30-án, szombaton d. u. 4 órakor a templomban fogjuk megtartani.

Kereszteltük : Vass Sándort.

Eskettük : Kalocsay Sándort Ördög Annával, Boros Jánost Ments Karolinnal.

Temettük : Kiszely András, Fekete Juliát, Munkácsi Bélát, Finkeneller Gizellát, dr. Draskóczy Aladárt, Fritz Adámot.

D. báró Radvánszky Albert egyetemes felügyelőnk németországi utazása nemcsak a berlini egyházi körök érdeklődését vonta magára, hanem a Gustav Adolf Egylet vezetősége is rendkívüli figyelmet tanúsított vele szemben. *D. Bruno Geissler*, Leipzig, a »Deutsche Allg. Zeitung« május 6-i számában »Baron Radvánszky in Berlin« címmel hosszabb cikket írt, melyben a látogatást mint a német és magyar nép közt való barátságának zálogát méltatja és vázolja azokat az érintkezéseket, melyek a G. A. alapítvány keretén belül a magyar és német protestantizmus között fennállottak. A cikk megemlékezik dr. Székács József püspökünkről és az egyetemes gyámintézet alapításáról is.

A budai ev. egyház tanácsa május 12-én ülést tartott, melyen dr. Demel felügyelő ismertette a Lutherszövetség beérkezett jelentését működéséről. A jogügyi bizottság előadójának javaslatát, hogy az u. n. *egyházjegyzelmi szab. rend-tervezetet ne fogadja el az egyház*, a tanács egyhangulag magáévá tette. A felsőbb hatóságtól hozzászólás céljából érkezett *tanügyi javaslatokat* is elfogadta a tanács. Ezen tárgyalás folyamán megállapította a tanács, hogy a *tanügyi bizottság csak előkészítő, javaslattevő szerve a tanácsnak és önálló határozatokat nem hozhat*. Bemutatta a felügyelő dr. Varsányi Mátyásné segély iránt való kérvényét is, melyet a tanács a pénzügyi bizottságnak adott ki véleményezés céljából. Egy tanácstag ajánlotta, hogy a kérvényt vegyék le a napirendről, mert a segély megszavazásának törvényes akadályai vannak. Illetékes helyen érdeklődtünk, hogy mennyi a felfüggesztett lelkész havi járandósága ; megtudtuk, hogy havi 205 pengő fizetésen kívül a befolyó stólaikból is van 80—100 pengő biztos havi jövedelme s így túlzottak azok a híresztelések, mintha a felfüggesztett lelkész családjának éheznie kellene.

Virágh Jenő budai segédlelkészünket a püspök váratlanul a fásori lelkézi hivatalba helyezte át. Értesülésünk szerint a gyülekezet felelős vezetőit is meglepetésszerűleg érte ez az intézkedés. Nem tudjuk, hogy micsoda jogi alappal intézkedett a püspök. A budai egyháznak rendszerített segédlelkézi állása van. A segédlelkésznek más egyháza való áthelyezése súlyosan érinti a gyülekezet autonómiáját. Most már másodszor történt, hogy a püspök a budai egyház segédlelkészét máshova rendelte. Ugy értesültünk, hogy a fásori lelkézi hivatalban van Virághon kívül más segédlelkész is, nálunk pedig ő egyedül volt a lelkész segédje.

A pesti magyar ev. egyház május 22-én gazdasági bizottsági és utána tartott presbiteri ülésében Hittig L. gondnok javasolta, hogy a tervbe vett alaposabb belmissziói munka kezdetétől minden új házaspárnak adjon az egyház ajándékkul családi bibliát, mint az több külföldi és hazai egyházban már szokásos. E javaslatot Kemény L. lelkész módosításával fogadták el, hogy ne az egész bibliát adják, hanem csak az újtestamentumot. E célra pedig megveszi az egyház a D. Raffay-féle fordítást 2000 példányban kötetlenül 3 pengőjével és néhány, családi krónika feljegyzésére szolgáló lappal bekötve adják az új házasoknak.

A budai Lutherszövetség Vegyeskara június 6-án d. u. 6 órakor várbeli templomunkban jeles művészek közreműködésével hangversenyt tart, melyre egyházunk tagjait szeretettel meghívjuk. A vegyeskar az egész év folyamán készségesen szolgál az egyháznak a templomi istentiszteletek áhítatának fokozása céljából teljesen díjtalanul. Most *hangpengős és ötvenfilleres* jegyeket bocsátott ki, hogy ezen hangversennyel megszerezze azokat a nélkülözhetetlen költségeket, melyek működéséhez feltétlenül szükségesek. A legszegényebb egyháztag így minden megterheltetés nélkül hozzájárulhat az énekar költségeinek előteremtéséhez és a vagyonosabbaknak is módjuk van, hogy felújítás

A budai ev. egyház június hó 2-án, kedden d. u. fél 6 órakor a várbeli ev. iskola termében rendes közgyűlést tart, melynek tárgya : azon javaslatok felett való döntés, melyeket az egyházi felsőbbség alkotmányos hozzászólás céljából az egyháznak megküldött.

Sz. S. Bpest. Levelét megkaptuk. Egyelőre megkíséreljük, hogy sérelmére illetékes helyen jóvátételt szerezzünk. Ezért nem közöljük most panaszát.

formájában hathatósabban támogassák a fontos egyházi szolgálatot teljesítő vegyeskört. Felülfizetéseket szeretettel kér a Kar és lapunknak fogja köszönettel nyugtázni.

Minden jó evangélikus legyen a templomban a hangversenykor!

A balassagyarmati ev. gyülekezet május 3-án avatta fel azt a szeretetházat, melyet báró Prónay Róza urnó alapított 230.000 pengős alapítványával. Az intézet neve: »báró Prónay Róza és Irma szeretetház.« Ezidő szerint öt előregedett asszonyt gondoz benne egy diakonissza, de az intézet fejlődésre képes és bizonyára nagy áldás lesz evangélikus egyházunkra és ápolásra szoruló hűveire. Báró Prónay Róza és Irma urhölgyekre sokan hálásan gondolnak vissza, kik nógrádmegyei birtokukon valamikor mint szupplikánsok megfordultak. A budai Mária Dorottya jótékony nőegyletben is megfordultak és munkálkodtak szeretettel. Isten áldása legyen a nemes alapítókön és művükön!

Belmissziói munka Békéscsabán. Folyó hó 10-én Békéscsabán a Melanchton-kör műkedvelői színelőadást rendezett, amelyen előadásra került Schönherr Károly: a hit és szülőföld című szindarabja. Az előadást dr. Szeberényi Gusztáv lelkész rendezte, a szereplők iparossegédek és gyári munkások voltak. A darabot kétszer adták egymásután zsufolt ház előtt. A szereplők nagy lelkesedéssel és igyekezettel játszottak, s az előadás semmiben sem maradt el egy jó műkedvelői előadás színvonalától. A rendező lelkész csak elismerés és dicséret illetheti fáradságtalan buzgalmaért, mellyel az eredményes belmissziót oly társadalmi rétegekben is megindította, amelyek eddig gondozás nélkül voltak, s a politikai izgatás szabad prédájául szolgáltak.

Tagsági díjat fizettek: Aczél Sándor, dr. Bartel János, dr. Bartel Jánosné, Hübsch Károly, Kaplony Sándor, dr. Lányi Lajos, dr. Lányi Kálmán, Lányi Kornél, Masznyik Lajos, dr. Paulovits Viktor, Rudnay Piroška, öz. Schikedanz Albertné, Tomka Géza, rádnai Wallandt Gyula 2—2 pengő.

Hegyen Épített Városra fizettek: Aczél Sándor 3, Balázs Aurél 2, dr. Bartel János 6, Beermann Károly 6, dr. Bezzegh Huszágh Miklós 3, dr. Dirner Gusztáv 2, Egri Andrásné 1, Evang. Leánykollégium Tantestülete 6, Fuchs Albert 6, Gally László 6, báró Kaas Albert 6, Kisfaludy Péter Rezső 2, öz. Kollár Lajosné 6, dr. Kolavszky Miklós, 3, dr. Lányi Lajos 3, Majba Vilmos 6, Markovics József 3, dr. Paulovits Viktor 6, Petényi Ottó 3, Seyfried Józsefné 6, Tomka Géza 3, Vass Zsigmond 6, Weisenbacher Mária 3, Záborszky István 2, Zanker Jánosné 3 pengő.

Országos leánygyesületi konferencia Kecskeméten. A Magyar Keresztyén Leánygyesületek Nemzeti Szövetsége ezévi konferenciáját Kecskeméten rendezte július 3—6-ig. A program egyik része a keresztyén leányélet kérdéseivel, a másik rész az evangéliumi szolgálat gondolatával foglalkozik. A gyűlés ideje alatt vallásos estély lesz és egy kirándulás a Tiszaparra, este táborúzzel. A konferencia költsége a kirándulás és estély kiadásaival együtt összesen 16 pengő. A jelentkezési határidő június 18.

A M. K. L. N. Sz. központja (IV., Váci-utca 78—80, I. 5) minden érdeklődőnek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással.

Minden keresztyén leányt szeretettel hívunk és várunk.

Evangélikus középiskolás konferenciák Tahiban. A Magyar Evangéliumi Ker. Diákszövetség Evangélikus Osztálya Tahiban július 7—12-ig középiskolás leánykonferenciát, július 13—19-ig pedig fiukonferenciát rendez, melyre szeretettel hív és vár minden Krisztusban megújuló életre vágyó 13 életévét betöltött evangélikus diákot és diáklányt.

A konferencia tárgya csupa égető lelki diákkérdés. Az előadók között szerepel Bakay Péterné, Bálkó Eszter, Komlósi Ilona, Lehoczky Györgyné, Majoross Edit, Abaffy Gyula, dr. Hilscher Zoltán, Itzész Mihály, dr. Karácsony Sándor, Labossa Lajos, dr. Scholtz Oszkár, Schulek Tibor, Vidovszky Kálmán és mások.

Táborparancsnok a leánykonferencián Majoross Edit, a fiukén Schulek Tibor. Bővebb felvilágosítás és részletes program kapható Budapest, IX., Üllői-út 19, II. 4 címen.

Evangélikus szülők ne mulasszák el elküldeni serdülő fiaikat és leányaikat.

Jelentkezési határidő június 15.

Az új spanyol köztársasági kormány egyik legelső intézkedése az volt, hogy vallásszabadságot hirdetett ki minden hitvallás hívei részére. Ennek örövendünk, mert az evangélium hívei eddig csak sok nehézség között ápolhatták vallásos életüket és a propaganda ugyszólván teljesen lehetetlen volt. A brit és külföldi bibliatársaság egyik utolsó választmányi ülésén 100.000 drb ujszövetségi iratnak spanyol nyelven való ujranyomatását rendelte el és így a maga részéről is hathatósan elősegíti az evangélium hirdetését.

Apponyi Albert gróf levele egy evang. lelkészhez. Pass László kölesdi ev. lelkész, egyházi író megküldötte »Ne felejs el élni!« című életbölcseleti könyvének egy dedikált példányát Apponyi Albert grófnak, aki a következő levélben válaszolt Pass Lászlónak:

»Nagyísteletű Uram! Igaz hálával vettem »Ne felejs el élni!« című érdekes munkáját és nagyrabecsülöm annak megküldésében megnyilvánult szíves jóindulatát. A könyvbe eddig csak éppen hogy betekintheztem, de így is jölesett az a meleg Krisztushit, amely lapjaiból kisugárzik és az egésznek, úgy látom, alaphangja. Kiváló tisztelettel maradok készséges híve: Apponyi Albert.«

Milyen nemes hang és lélek sugárzik ki ebből a levélből, amelyet viszont nekünk jólesik olvasnunk a felekezeti gyűlölködés gyászos idején. Az a meleg megbecsülés, amellyel az európai tekintélyű magyar katolikus vezér irt a fálusi evangélikus papnak, átárad arra a kis egyházra is, melynek ő egyik lelkésze: a magyar Lu. herániára.

Magányos ur vagy hölgy kiszolgáltatására ajánlkozik öz. Vécsey Jánosné, Attila-u. 77.

Bundáját, szörmés dolgait molykár ellen megóvjá, leikiismeretesen és szakszerűen gondozza *Somogyi szörmester*, VIII., Rákóczi-ut 23. Telefon: József 363—14. *Rókkák az összes divatszínekben*

Hill Ottilia ruhaszalonját (II., Fő-u. 7. I/12.) a kedves Hittestvérek figyelmébe ajánljuk.

Krausz Rezső kályhászmester II., Csalogány-u. 50: aranyéremmel kitüntetett, 75%-os hadirokkant hittestvérünket támogatassuk, ki jól és olcsón dolgozik. Telefon: 546—67.

Dr. Batizfalvy főorvos, fogorvos, vállalkozik fog- és szájbetegségben szenvedő egyháztagjaink szakavatott, gondos és mérsékelt áron való kezelésére, mindennemű fogpótlásainak ellátására. Szükség esetén részletfizetésre. Forduljunk hozzá teljes bizalommal. Muzéum-körút 27. sz.

Vermes Mátyás mészáros és hentes, Attila-körút 14. sz. (Auguszt-udvar) ajánlja debreceni módon pácolt, füstölt árúit, valamint nyers friss árúit. Kéri a hittestvérek szíves pártfogását.

SZÖRMEMEGÓVÁS!

gondos szakszerű kezelés, teljes értékű biztosítás

SOMOGYI szörmeszalonjában,

VIII., Rákóczi-út 23. I. emelet (Uránia mellett)

Telefon: J. 363—14

Első Magyar Általános Biztosító Társaság

Alakult 1857-ben. — Budapest, IV., Vigadó-tér 1.

A legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet

Az evangélikus egyháznak harminc év óta

szereződéses biztosító társasága

Fiókjai vannak az ország egész területén.

Elfogad biztosításokat a következőkre:

**Emberélet és baleset, tűz,
jég, üveg, autó, géptörés, betörés,
pénztári kiküldött kirablása, szállítmány, uti-
poggyász, értéküküldemény, állat és szavatosság.**